

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Emigrantlitteraturen (1872)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 46. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992360128160/facsimile.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

han ingen Støtte og Fører finder, da ligger det i, at det er han, som er Manden, og dannet til Fører og Støtte for andre svagere Aander. Saa følger han Kaldet; han ser, at Tiden til at drømme og til at tvivle er forbi og Tiden til at handle kommen. Han gaar ud af Krisen ikke som Werther ved et Selvmord, men ved en Beslutning og med en forhøjet Følelse af sig selv. Dog Geniet er altid en Forbandelse paa samme Tid som en Velsignelse. Selv de største, de mest harmonisk anlagte Naturer har i hele Tidsrum af deres Liv følt Forbandelsen, det rummer og medfører. I René har Chateaubriand kun fremstilt sin Forbandelse; hans egen Organisation og hans Forhold til sin Tids Ideer foraarsagede i Forening, at Genialiteten, som *han* kendte den, kun stod for ham som en Kilde til ensom Kval og til vild egenkærlig Nydelse, der altid medførte Følelsen af sin Tomhed og Intethed.

Chateaubriand, som indleder det 19de Aarhundredes religiøse Reaktion, havde ingen Tro, ingen Gøbethed, ingen Selvhengivelse til en Idé. Det forrige Aarhundredes Tanker begyndte netop da at fordunkles, at tage sig ud som Vildfarelser; det nittende Aarhundredes store Ideer var endnu ikke indvundne ad videnskabelig Vej, og Chateaubriand formaadede ikke, anlagt som han var og stillet som han var, at foregribe dem med et Seerblik. Saaledes blev han Reaktionenens Fører, Katolicismens og Bourbonernes Ridder. Med den i Genialiteten liggende Drift til at gribe Tidsalderens historiske Tanke, men uden Geniets sikre Anelse om dens Væsen og Tro paa dens Sejr, greb han de Tanker, som det foreløbige Omslag i Sympatier og Stemninger bragte for Lyset og hævdede dem med Stædighed, med pragtfuld, men ogsaa ofte hul Veltalenhed, med store Evner, men uden Varme og uden den Art Overbevisning, der gennemtrænger Personligheden og gør den til Ideens begejstrede og utrættelige Organ. Medens Voltaire med al sin Uro og alle sine Fejl førte sit Livs Kamp frisk, usvækket og uovervindelig til det Sidste, fordi han intet Øjeblik vaklede i Troen paa Sandheden af sine Ideer, fortæredes Chateaubriand af en uafbrudt Livsleder, Vantro og Menneskeforagt. Kun paa ét Punkt brød han en ny Bane: som Digter, særlig som Kolorist, og derfor har han ogsaa kun i sin Ungdoms digteriske Stræben følt sig tilfreds og indadtil lønnet. Men for ham som Digter er atter ingen Skikkelse lykkedes som René's, o: som Fremstillingen af den aandelige Type, hvortil han selv hørte.